

تحلیلی بر مفهوم کیفیت مطلوب معماری در بنای مساجد

مینو قره بگلو^۱، فرزانه قلیزاده^۲

۱- استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز

۲- کارشناسی ارشد معماری دانشگاه هنر اسلامی تبریز

چکیده

کیفیت مفهومی است چندوجهی و در دو حوزه عینی و ذهنی قابل بررسی می باشد. حوزه عینی، تحت تاثیر پارامترهای محیطی بوده و ذهنیت به ذهن مخاطب وابسته است. در این میان نحوه ادراک از محیط عاملی است مابین محیط و انسان که بر تعریف کیفیت تاثیر گذار خواهد بود. به واقع تلقی انسان از کیفیت محیطی تابعی از شرایط ادراک است که می توان ایدئولوژی حاکم بر مراتب و مراحل ادراک را از مهم ترین پارامترهای موثر بر کیفیت قلمداد نمود. از منظر اسلام ادراک انسان با سه حوزه حس، عقل و قلب انجام می گیرد که نوع ادراک بر ارزیابی کیفیت محیط تاثیر خواهد داشت. مسجد به عنوان نمود عینی و کالبدی مکتب اسلام، خالق فضایی است که می تواند ذهنیت مخاطب مسلمان را به طور ویژه ای تحت تاثیر قرار داده، حتی در ارتباط او با معبود خود، اثر گذار باشد و مخاطب خاص این بنا، انسانی است که ایدئولوژی اسلامی به ذهنیت او شکل بخشیده، حد انتظارات و خواسته های او را تعیین می نماید. هدف این نوشتار تحلیل چگونگی نحوه ارتباط متقابل ادراک مخاطب و کیفیت می باشد. در راستای پاسخگویی به این سوال که "ارتباط کیفیت بنای مسجد با حوزه های ادراکی انسان چگونه است؟" و با این فرض که بنای مسجد، با همه ابعاد وجود انسان درگیر است و کامل تر بودن ادراک در این فضا، منجر به با کیفیت تلقی نمودن مکان می شود؛ ابعاد ادراک، ابزار شناخت بوده و در این مطالعه به عنوان متغیرهای مستقل و کیفیت که در این پژوهش به عنوان نتیجه و پیامد ادراک کامل تر تلقی گردیده؛ به عنوان متغیر وابسته مورد نظر بوده است. نتایج تحقیق تبیین کننده مدل ارتباط ادراک و کیفیت می باشد که می تواند مبنایی بر آزمون سازی های انسانی تلقی گردد.

واژگان کلیدی: انسان از منظر اسلام، کیفیت مطلوب، ادراک، مسجد.